

Forsøk etter opplæringsloven § 1-5 Udir-3-2013

Dette rundskrivet omhandler rammene for lokalt initierte forsøk og hvilke krav som stilles til en søknad om forsøk fra en kommune eller fylkeskommune.

RUNDSKRIV | SIST ENDRA: 01.08.2018

Gjelder

- [Opplæringslova - § 1-5 Forsøksverksemd](#)

Kunnskapsløftet 2020

[Begrensninger i forsøk for nye læreplaner](#)

Opplæringsloven § 1-5 gir departementet mulighet til å innvilge forsøk. Kunnskapsdepartementet har delegert myndigheten for å vurdere søknader om forsøk til Utdanningsdirektoratet, uten mulighet til å delegere myndigheten videre.

Utdanningsdirektoratet kan innvilge pedagogiske og/eller organisatoriske forsøk. Bakgrunnen er å legge til rette for skoleutvikling, og gi kommuner og fylkeskommuner mulighet til å prøve ut nye pedagogiske og organisatoriske løsninger, jf. Innst.O.nr.70 (1997-1998).

I forbindelse med godkjenning av et forsøk kan det stilles vilkår. Rammene for Utdanningsdirektoratets myndighet er beskrevet nedenfor.

Regelverket

I opplæringsloven § 1-5 står det:

Departementet kan etter søknad frå kommunen eller fylkeskommunen gi løyve til at det blir gjort avvik frå lova og forskriftene etter lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

Bestemmelsen er knyttet til forsøk og er ikke en ordinær unntakshjemmel. Det innebærer at hjemmelen ikke kan benyttes bare med den begrunnelse at de vanlige reglene ikke passer i den situasjon en står overfor. I begrepet forsøk ligger det at hensikten må være å finne ut hva en selv og andre kan lære ved å prøve ut alternative ordninger på det aktuelle området. På grunnlag av de erfaringer som gjøres, kan det være aktuelt å endre regelverket. Forsøkene må være tidsavgrensede.

Forsøkshjemmelen gjelder i utgangspunktet alle bestemmelsene i opplæringsloven og alle forskriftsbestemmelsene som er gitt med hjemmel i opplæringsloven. Det vil imidlertid ikke bli innvilget forsøk som kan innebære inngrep i enkeltindividets grunnleggende rettigheter og plikter, eller som vil kunne stride mot Norges folkerettslige forpliktelser.

Rammer for lokalt initiert forsøk

Utdanningsdirektoratet kan velge å innvilge lokalt initierte forsøk etter § 1-5 dersom følgende vilkår er oppfylt:

- Det foreligger en søknad til Utdanningsdirektoratet fra kommunen eller fylkeskommunen om forsøk. Den enkelte skole kan ikke sende søknaden direkte til Utdanningsdirektoratet.
- Forsøket er av pedagogisk og/eller organisatorisk art.
- Forsøket berører ikke de mest grunnleggende rettighetene elevene, lærlingene og de voksne deltakerne har.
- Forsøket er tidsavgrenset.
- Det er utarbeidet en plan for evaluering av forsøket. Etter at forsøket er gjennomført skal det sendes

en rapport til Utdanningsdirektoratet.

- Forsøket er drøftet med lærerorganisasjonene på den enkelte skole og lærerorganisasjonene på kommune- eller fylkesnivå.
- Det er rimelig grunn til å anta at forsøket totalt sett vil kunne føre til en opplæring som er bedre for elevene.
- Skoleeier vil informere foreldre, elever, lærlinger og/eller de voksne deltakerne om konsekvensene av å delta i forsøket.

Hva må fremgå av søknaden?

Følgende informasjon må fremgå av søknaden

- forsøkets mål og hensikt
- hva skoleeier ønsker å prøve ut
- hvilken bestemmelse i opplæringsloven eller tilhørende forskrift forsøket vil innebære et avvik fra
- begrunnede behov for avvik fra lov og/eller forskrift
- fremdriftsplan og når forsøket er ment å pågå
- hvorvidt berørte grupper/skolens organer for brukermedvirkning støtter søknaden om forsøk eller ikke
- eventuelle samarbeidspartnere og eventuelle veiledningsressurser
- protokoller fra drøftinger med lærerorganisasjonene på den enkelte skole og lærerorganisasjonene på kommune- eller fylkesnivå
- plan for evaluering av forsøket (skolebasert, kommunebasert og/eller eksternt basert)

I det enkelte tilfelle kan det være behov for ytterligere opplysninger.